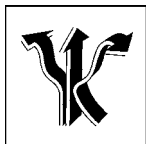

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“СУЧАСНІ ТЕОРІЇ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”
(для магістрів)

МАУП

Київ 2005

Підготовлено доцентом кафедри менеджменту *Н. І. Новальською*

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту (протокол № 1 від 02.09.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Новальська Н. І. Навчальна програма дисципліни “Сучасні теорії управлінської діяльності” (для магістрів). — К.: МАУП, 2005. — 16 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Сучасні теорії управлінської діяльності”, методичні рекомендації до самостійної роботи, вказівки до виконання контрольної роботи, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасна управлінська діяльність належить до найскладніших технологій, що сприяють досягненню цілей організації, і поєднує фінансовий аналіз, гуманне ставлення до працівників організацій, матеріальне стимулювання, стратегічне управління тощо. З огляду на це до підготовки менеджерів висуваються високі вимоги.

Програма курсу “Сучасні теорії управлінської діяльності” побудована з урахуванням сучасних поглядів науковців і практиків на складові управлінського процесу, послідовності їх формування та актуальності в умовах сьогодення; передбачає комплексне висвітлення основних положень сучасної управлінської думки.

Дисципліна спрямована на формування фахівця у сфері управління, який знатиме сучасні методи управлінської діяльності й матиме навички організаційної та консультативної діяльності.

Мета вивчення дисципліни — сформувати сучасне управлінське мислення, що сприятиме чітким уявленням про природу і різноманітність світової управлінської думки.

Основні завдання курсу:

- ознайомлення з категорійним апаратом у сфері управління;
- ознайомлення із сучасними підходами до управління;
- висвітлення особливостей сучасного управління;
- формування навичок і прийомів управлінської діяльності, адекватної умовам ринкового середовища;
- висвітлення психологічних засад сучасної управлінської діяльності.

Дисципліна “Сучасні теорії управлінської діяльності” тісно пов’язана з іншими навчальними курсами, до яких належать “Менеджмент”, “Актуальні проблеми менеджменту”, “Ситуаційний менеджмент”, “Організаційна культура”, “Мотиваційний менеджмент” та ін.

Семестровий контроль знань здійснюється у формі екзамену. Екзамен з дисципліни передбачає перевірку знань студентів з теорії і виявлення навичок застосування здобутих знань при розв’язанні практичних завдань, а також навичок самостійної роботи з навчальною і науковою літературою. Екзаменаційний білет містить два теоретичні питання і практичне ситуаційне чи аналітичне завдання.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни
“СУЧАСНІ ТЕОРІЇ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”

№ пор.	Назва модуля і теми
	I. Теоретичні засади управління
1	Загальні засади управління і менеджменту
2	Еволюція управлінської думки
3	Сучасні підходи до управління
4	Сучасна система поглядів на управління
5	Особливості й тенденції розвитку сучасного управління
	II. Сучасні теорії управління і лідерства
6	Принципи і методи управління
7	Організація як об’єкт управління
8	Організаційна культура
9	Сучасна система поглядів на мотивацію праці та поведінку працівника в колективі
10	Сучасні концепції лідерства

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“СУЧАСНІ ТЕОРІЇ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”

Модуль I. Теоретичні засади управління

Тема 1. Загальні засади управління і менеджменту

Сутність управління. Види управління. Суб’єкти і об’єкти управління. Умови ефективної взаємодії суб’єкта і об’єкта управління.

Управління і менеджмент. Управління як мистецтво, наука, функція, процес, категорія людей, апарат (орган). Класифікація функцій управління.

Література [2–3; 5; 11; 15–17]

Тема 2. Еволюція управлінської думки

Історичні передумови виникнення менеджменту. П'ять управлінських революцій.

Виникнення науки управління. Школи управління: наукового, адміністративна, людських відносин, поведінкових наук, кількісна.

Розвиток управлінської думки в Україні у ХХ ст.

Література [2; 4; 8; 9; 11; 14; 16; 17]

Тема 3. Сучасні підходи до управління

Науковий підхід до дослідження управління.

Процесний підхід до управління. Єднальні процеси.

Системний підхід до управління в сучасному менеджменті. Теорія загальних систем Л. Берталанфі. Н. Вінер — засновник науки кібернетики. Концепція управління за цілями П. Друкера. Ідея самоврядного трудового колективу. Модель “Мак-Кінсі 7С”: сутність, складові, значення. Концепція соціальної відповідальності корпорації Ч. Бернарда. Відмінності нового системного підходу від старого процесуального.

Ситуаційний підхід: сутність, методологія. Закон ситуації М. П. Фоллет. Концепція стратегічного управління І. Ансоффа. Стратегія функціонування і розвитку М. Портера.

Література [2; 6; 8–11; 16]

Тема 4. Сучасна система поглядів на управління

Основні положення старої і нової парадигм управління. Основні положення традиційного менеджменту. “Тиха” управлінська революція. Нова філософія управління. Основні положення сучасного менеджменту.

Ключові моменти сучасної системи поглядів на управління. Застосування системного підходу в управлінні. Застосування процесного підходу в управлінні. Орієнтація на інновації, інтеграцію, інтернаціоналізацію. Визнання соціальної відповідальності менеджменту перед людиною і суспільством. Орієнтація на теорію хаосу і складності.

Література [5; 9; 15; 17]

Тема 5. Особливості й тенденції розвитку сучасного управління

Тенденції сучасної управлінської думки. Х. Кунц і “джунгли менеджменту”.

Новітні управлінські концепції: технократичний менеджмент; сучасний біхевіоризм; менеджмент якості за системою TQM; система “Канбан”.

Сучасний біхевіоризм. Теорія “поведінки людини” К. Арджиріса. Теорія “Х” і “У” Д. Мак-Грегора. Теорія “Z”, або японська модель менеджменту, В. Оучі.

Сучасний інституціоналізм. Теорія контрактів. Р. Коуз і теорія фірми. Теорія прав власності.

Література [6; 8; 10; 12; 14; 16]

Модуль II. Сучасні теорії управління і лідерства

Тема 6. Принципи і методи управління

Принципи управління в межах класичного підходу. Принципи управління А. Файоля. Принципи управління планово-адміністративної системи господарювання. Сучасні принципи управління і методологія їх розробки. Принципи управління 90-х років ХХ ст.

Методи управління, їх сутність та особливості. Економічні методи управління. Адміністративні методи управління. Соціально-психологічні методи управління.

Література [9; 11; 14–16]

Тема 7. Організація як об’єкт управління

Організація як форма діяльності людей. Поняття організації. Формальні та неформальні організації. Причини вступу людей у неформальні відносини. Ознаки організацій. Концепції життєвого циклу організації. Внутрішнє та зовнішнє середовище організації. Закони організації. Складові категорії “організація”.

Моделі організації як об’єктів управління. Моделі механістичної конструкції організації. Організація як колектив, що сформований за принципом розподілу праці. Організація як складна ієрархічна система. Організація як відкрита система. Підприємство як суспільна

організація, у діяльності якої зацікавлені різні групи людей. Механічні та органічні організації. Структурна будова організації.

Література [2; 8; 9; 11; 14–16]

Тема 8. Організаційна культура

Сутність поняття організаційної культури. Складові та рівні організаційної культури. Форми пізнання організаційної культури. Формування організаційної культури. Типологія організаційних культур.

Література [2; 14; 16]

Тема 9. Сучасна система поглядів на мотивацію праці та поведінку працівника в колективі

Мотивація індивідуальної праці. Змістовні та процесуальні теорії мотивації. Концепція організаційного зростання Литвина — Стрингера.

Мотивація групової діяльності.

Психологічні основи поведінки працівника в колективі. Теорія поля К. Левина. Теорія зростання А. Маслоу. Теорія ігор Е. Берна.

Сучасне розуміння людського чинника на підприємстві. Теорії людського капіталу. Теорія інвестування в людський капітал. Теорії, що враховують чинник часу.

Література [7; 13; 16]

Тема 10. Сучасні концепції лідерства

Основні поняття і підходи до концепцій лідерства.

Сучасні моделі лідерства. Атрибутивний підхід до лідерства. Концепція харизматичного лідерства. Концепція перетворювального лідерства. Модель “Основи ефективного лідерства”. Ситуаційна модель “Ядро кваліфікації керівника”. Класифікація стилів керівництва за М. М. Мартиненком.

Практика американського лідерства. Успішний лідер. Командне лідерство. Групове мислення і лідерство в малих групах.

Особливості японського лідерства. Групове лідерство. Японська модель лідерства.

Література [1; 2; 9; 10; 16]

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Головна мета самостійної роботи студентів — активізувати систематичну роботу студентів, індивідуалізувати навчання, підвищити якість засвоєння навчальної дисципліни.

Самостійна робота з навчальної дисципліни “Сучасні теорії управлінської діяльності” включає:

- підготовку до практичних занять (для студентів денної та вечірньої форм навчання);
- письмове виконання контрольних робіт (для студентів заочної форми навчання), що розвиває самостійність аналітичної обробки інформації;
- підготовку до підсумкового контролю знань за питаннями для самоконтролю.

Важливе значення в керуванні самостійною роботою студентів мають індивідуальні та групові консультації, мета яких — допомогти студентам у вивченні різних питань, правильно організувати самостійну роботу над вивченням дисципліни.

Успішність підготовки до практичних занять і складання заліку (іспиту) значною мірою залежить від організації самостійної роботи. Під час самостійної роботи студентам рекомендується ознайомитися з відповідною науковою та навчально-методичною літературою, а також публікаціями періодичних видань, зокрема “Економіка України”, “Персонал”, “Проблеми теорії і практики управління”.

Самостійну роботу рекомендується організувати в такій послідовності:

- ознайомитись за навчальною програмою зі змістом кожної теми;
- засвоїти навчальний матеріал з кожної конкретної теми;
- відповісти на питання для самостійної роботи студентів з кожної теми;
- відповісти на контрольні питання для самоконтролю;
- виписати всі незрозумілі питання для розгляду на консультації.

Основними видами контролю рівня оволодіння навчального матеріалу студентами денної та вечірньої форм навчання є усне опитування (заочної форми навчання — написання контрольної роботи). За результатами контролю студентам виставляються оцінки в журналах поточної успішності за бальною системою модульно-рейтингового контролю. Підсумковий контроль знань у вигляді заліку (іспиту) здійснюється за питаннями для самоконтролю.

Перелік питань для самостійної роботи студентів з курсу “Сучасні теорії управлінської діяльності”

№ пор.	Тема	Питання	Позиція зі списку літератури	Вид контролю
1	2	3	4	5
1	Загальні засади управління і менеджменту	<ol style="list-style-type: none"> Умови ефективної взаємодії суб'єкта і об'єкта управління. Управління і менеджмент. Наука і мистецтво управління 	2; 5; 11; 15–17	Опитування
2	Еволюція управлінської думки	<ol style="list-style-type: none"> Школа наукового управління. Адміністративна школа. Школа людських відносин. Школа поведінкових наук. Кількісна школа управління 	8; 9; 11; 14; 16; 17	Конспект
3	Сучасні підходи до управління	<ol style="list-style-type: none"> Науковий підхід до дослідження управління. Н. Вінер — засновник науки кібернетики 	8	Конспект
4	Сучасна система поглядів на управління	<ol style="list-style-type: none"> Застосування системного підходу в управлінні. Застосування процесного підходу в управлінні. Орієнтація на інновації, інтеграцію, інтернаціоналізацію. Визнання соціальної відповідальності менеджменту перед людиною і суспільством. Орієнтація на теорію хаосу і складності 	5; 9; 15; 17	Опитування
5	Особливості й тенденції розвитку сучасного управління	<ol style="list-style-type: none"> Х. Кунц і “джунгли менеджменту”. Теорія контрактів. Р. Коуз і теорія фірми. Теорія прав власності 	6; 8; 14	Конспект

1	2	3	4	5
6	Принципи і методи управління	<ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи управління А. Файоля. 2. Принципи управління 90-х років ХХ ст. 3. Економічні методи. Адміністративні методи. Соціально-психологічні методи 	9; 11; 14–16	Опитування
7	Організація як об'єкт управління	<ol style="list-style-type: none"> 1. Причини вступу людей у неформальні відносини. 2. Концепції життєвого циклу організації. 3. Закони організації. 4. Організація як відкрита система. 5. Механічні та органічні організації 	2; 9; 11; 14–16	Опитування
8	Організаційна культура	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток організаційної культури: підтримка і зміна. 2. Вплив організаційної культури на організаційну ефективність. 3. Національне в організаційних культурах 	2	Опитування
9	Сучасна система поглядів на мотивацію праці та поведінку працівника в колективі	<ol style="list-style-type: none"> 1. Змістовні та процесуальні теорії мотивації. 2. Концепція організаційного зростання Литвина — Стрингера. 3. Теорія поля К. Левина. 4. Теорія зростання А. Маслоу. 5. Теорія ігор Е. Берна. 6. Сучасне розуміння людського фактора на підприємстві. 7. Теорія інвестування в людський капітал. 8. Теорії, що враховують фактора часу 	7; 13; 16	Конспект
10	Сучасні концепції лідерства	<ol style="list-style-type: none"> 1. Командне лідерство. 2. Групове мислення і лідерство в малих групах. 3. Японська модель лідерства 	1	Опитування

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Виконання контрольної роботи студентами заочної форми навчання є складовою навчального процесу і активною формою самостійної роботи.

Мета контрольної роботи — закріпити та поглибити теоретичні знання, здобуті у процесі вивчення курсу “Сучасні теорії управлінської діяльності”, сформувані вміння самостійно працювати з навчальною, спеціальною літературою, статистичними матеріалами, а також матеріалами власних досліджень в організаціях.

Контрольну роботу студенти виконують у формі реферату. Алгоритм виконання контрольної роботи:

- уточнення завдання, виявлення необхідних джерел для його виконання;
- виявлення тенденцій розвитку процесів, що впливають із завдання, їх теоретичне обґрунтування та оцінювання;
- виконання конкретного завдання (власний варіант);
- формулювання висновків з викладенням прогнозу розвитку процесу (явища) у перспективі.

Тему контрольної роботи студенти вибирають за останньою цифрою номера своєї залікової книжки (остання цифра “0” відповідає варіанту 10).

Обсяг контрольної роботи — 5–18 сторінок. Структура контрольної роботи: титульна сторінка, план, вступ, основна частина, висновки, список використаної літератури.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Сучасна теорія і практика управління в Україні.
2. Системний підхід до управління.
3. Ситуаційний підхід до управління.
4. Управлінські революції.
5. Сучасний біхевіоризм.
6. Організація як складна і відкрита система.
7. Організаційна культура як потужний інструмент управління.
8. Американська школа управління.
9. Японська модель управління.
10. Англійська і французька школи управління.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Управління: сутність, суб'єкти і об'єкти.
2. Управління як мистецтво, наука, функція, процес, категорія людей, апарат (орган).
3. Класифікація функцій управління.
4. Історичні передумови виникнення менеджменту. П'ять управлінських революцій.
5. Школи управління: наукового, адміністративна, людських відносин, поведінкових наук, кількісна.
6. Розвиток управлінської думки в Україні у XX ст.
7. Процесний підхід до управління.
8. Системний підхід до управління в сучасному менеджменті.
9. Теорія загальних систем Л. Берталанфі.
10. Концепція управління за цілями П. Друкера.
11. Ідея самоврядного трудового колективу.
12. Модель "Мак-Кінсі 7С".
13. Концепція соціальної відповідальності корпорації Ч. Бернарда.
14. Відмінності нового системного підходу від старого процесуального.
15. Ситуаційний підхід до управління.
16. Закон ситуації М. П. Фоллет.
17. Концепція стратегічного управління І. Ансоффа.
18. Стратегія функціонування і стратегія розвитку М. Портера.
19. Основні положення старої і нової парадигм управління.
20. Основні положення традиційного менеджменту.
21. "Тиха" управлінська революція.
22. Нова філософія управління.
23. Основні положення сучасного менеджменту.
24. Ключові моменти сучасної системи поглядів на управління.
25. Тенденції сучасної управлінської думки.
26. Новітні управлінські концепції: технократичний менеджмент; сучасний біхевіоризм; менеджмент якості за системою TQM; система "Канбан".
27. Сучасний біхевіоризм.
28. Теорія "поведінки людини" К. Арджиріса.
29. Теорія "X" і "Y" Д. Мак-Грегора.
30. Теорія "Z", або японська модель менеджменту, В. Оучі.
31. Сучасний інституціоналізм.

32. Принципи управління в межах класичного підходу.
33. Принципи управління планово-адміністративної системи господарювання.
34. Сучасні принципи управління і методологія їх розробки.
35. Методи управління: сутність і особливості.
36. Організація як форма діяльності людей. Поняття організації.
37. Види організацій: формальні та неформальні.
38. Ознаки організацій.
39. Внутрішнє та зовнішнє середовище організації.
40. Складові категорії “організація”.
41. Моделі організації як об’єктів управління.
42. Структура організації.
43. Сутність і складові організаційної культури.
44. Рівні організаційної культури
45. Форми пізнання організаційної культури.
46. Формування організаційної культури.
47. Типологія організаційних культур.
48. Механічні та органічні організації.
49. Мотивація індивідуальної праці.
50. Мотивація групової діяльності.
51. Психологічні основи поведінки працівника в колективі.
52. Теорії людського капіталу.
53. Атрибутивний підхід до лідерства.
54. Концепція харизматичного лідерства.
55. Концепція перетворювального лідерства.
56. Модель “Основи ефективного лідерства”.
57. Ситуаційна модель “Ядро кваліфікації керівника”.
58. Класифікація стилів керівництва за М. М. Мартиненком.
59. Практика американського лідерства.
60. Особливості японського лідерства.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Беляцкий Н. П.* Менеджмент. Основы лидерства: Учеб. пособие. — Минск: Новое знание, 2002. — 250 с.
2. *Виханский О. С., Наумов А. И.* Менеджмент: Учебник. — 3-е изд. — М.: Гардарики, 2002. — 528 с.

3. *Гаєвський Б. А.* Основи науки управління: Навч. посіб. — К.: МАУП, 1998. — 112 с.
4. *Герчикова И.* Менеджмент. — М.: ЮНИТИ, 1997. — 486 с.
5. *Казанцев А. К., Подлесных В. И., Серова Л. С.* Практический менеджмент: В деловых играх, хозяйственных ситуациях, задачах и тестах: Учеб. пособие. — М.: ИНФРА-М, 2000. — 368 с.
6. *Классики менеджмента* / Под ред. М. Корнера; Пер. с англ. под ред. Ю. Н. Каптуревского. — СПб.: Питер, 2001. — 1168 с.
7. *Кочеткова А. И.* Психологические основы современного управления персоналом. — М.: ЗЕРЦАЛО, 1999. — 384 с.
8. *Кредисов А. І.* Історія вчень менеджменту: Підручник. — К.: Знання України, 2001. — 300 с.
9. *Мескон М. Х., Альберт М., Хедоури Ф.* Основы менеджмента: Пер. с англ. — М.: Дело, 1992. — 620 с.
10. *Новіков Б. В., Сініок Г. В., Круш П. В.* Основы адміністративного менеджменту: Навч. посіб. — К.: Центр навч. літ., 2004. — 560 с.
11. *Осовська Г. В.* Основы менеджменту: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. — К.: Кондор, 2003. — 556 с.
12. *Родченко В. В., Новак В. О.* Менеджмент: Навч. посіб. — К.: Вид-во НАУ, 2001. — 400 с.
13. *Ру Д., Сульє Д.* Управління: Пер. з фр. — К.: Основи, 1995. — 442 с.
14. *Стадник В. В., Йохна М. А.* Менеджмент: Посібник. — К.: Академвидат, 2003. — 464 с.
15. *Управление организацией: Учебник* / Под ред. А. Г. Поршнева, З. П. Румянцевой, Н. А. Соломатина. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: ИНФРА-М, 2002. — 670 с.
16. *Хміль Ф. І.* Основы менеджменту: Підручник. — К.: Академвидат, 2003. — 608 с.
17. *Шегда А. В.* Основы менеджмента: Учеб. пособие. — К.: Знання, КОО, 1998. — 512 с.

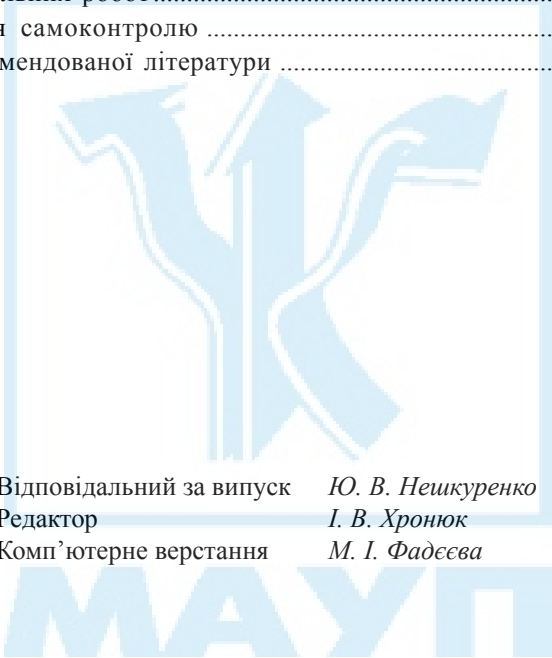
Додаткова

18. *Ансофф И.* Стратегическое управление: Пер. с англ. — М.: Экономика, 1989. — 397 с.
19. *Белогуров В. П.* Основы управления. — Х.: Консум, 2003. — 240 с.

20. *Эффективное управление фирмой: современная теория и практика* / Н. П. Бондарь, О. В. Васюхин, А. А. Голубев, В. И. Подлесных. — СПб.: Бизнес-пресса, 1999.
21. *Гончаров В. В.* В поисках совершенства управления: руководство для высшего управленческого персонала. — М.: Изд-во МНИИ, 1996.
22. *Гримблат Т. П., Воронов М. В.* Організаційна культура та командна діяльність // Персонал. — 2003. — № 11. — С. 67–73.
23. *Дракер П.* Управление, нацеленное на результаты: Пер. с англ. — М.: Технолог. шк. бизнеса, 1993. — 132 с.
24. *Кнорринг В. И.* Искусство управления. — М.: БЕК, 1997. — 288 с.
25. *Современный менеджмент: теория и практика* / А. Г. Комаров, А. Р. Кудашев, А. А. Брандукова, Г. Г. Муфтиев; Под ред. А. Г. Комарова, Г. Г. Муфтиева. — СПб.: Питер, 2004. — 432 с.
26. *Кунц Г., О'Доннел С.* Управление: системный и ситуационный анализ управленческих функций: Пер. с англ. — М.: Прогресс, 1981. — 398 с.
27. *Мильор Г.* Менеджмент: достижение цели. Управление на основе здравого смысла. — СПб., 1992.
28. *Мухин В. И.* Основы теории управления: Учебник. — М.: Экзамен, 2002. — 256 с.
29. *Оучи У. Г.* Методы организации производства: японский и американский подходы: Пер. с англ. — М., 1993.
30. *Паркинсон С.* Эти непонятные японцы. Принципы японского управления. — М.: Технол. шк. бизнеса, 1991. — 196 с.
31. *Паркинсон С. Н., Рустомджи М. К.* Искусство управления. — М.: Фаир, 1997.
32. *Питерс Л. Дж.* Принцип Питера. — М.: Прогресс, 1990.
33. *Питерс Т., Уотерман Р.* В поисках эффективного управления: Опыт лучших компаний. — М.: Прогресс, 1986. — 418 с.
34. *Управление по результатам:* Пер. с фин. / Т. Санталайнен, С. Водтилаайнен, Л. Поренне, Й. Х. Ниссинен; Общ. ред. и предисл. Я. А. Леймана. — М.: Прогресс, 1993. — 352 с.
35. *Современное управление.* Энциклопедический справочник. Т. 1. — М.: Издатцентр, 1997. — 584 с.
36. *Шипунов В. Г., Кишкель Е. Н.* Основы управленческой деятельности. — М.: Высш. шк., 1999. — 272 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Сучасні теорії управлінської діяльності”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Сучасні теорії управлінської діяльності”	4
Методичні рекомендації до самостійної роботи	8
Вказівки до виконання контрольної роботи	11
Теми контрольних робіт	11
Питання для самоконтролю	12
Список рекомендованої літератури	13

Відповідальний за випуск *Ю. В. Нешкуренко*
Редактор *І. В. Хронюк*
Комп'ютерне верстання *М. І. Фадєєва*

Зам. № ВКЦ-2332

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП